

Ramasetter Róbert
B u d a p e s t
I. Disztér 2. II. 8.

W KELL

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

1924. október 8. Szerda
Egy évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 249
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lej
Bukarestben — 5—

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 30—
Egy szám — 1'50

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ES NYOMDA

Ciuj-Kolozsvár, St. Baron
Pep, (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
Kiadóhivatal — 977
N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
rezzék. Kéziratokat nem
dunk vissza.

1924 október 8 Szerda

Ciuj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 227. szám

5685. Tisri 10

Kippur napja

Régi könyvek és ősi hagyományok ezzel a névvel illetik. A félelmetes napok ezek, a bűnbánás tíz napja, amelyek sorának végén mint egy lélekre nehezede sarokkó ott áll sulyosan, szorongatóan a szombatok szombatja, a bűnök engesztelésének napja. „Mert ezen a napon jön a megbocsátás nektek minden bűnökért, tiszták legyetek az Ur előtt.” Hosszu évezredek viharában ezen a napon évről-évre fehér halottas irgát öltönek a zsidók milliói, bőjtől halovány arcával és a lélek kimerültségétől bágyadt szemmel szoronganak a templomok fülédt levegőjében és a szájakon keserű imádságok, önmarcangoló vallomások ülnek: „bűnözünk, hűtlenül elpártoltunk... és mindezekért, te, megbocsátásos istene, bocsás meg nekünk, könyörülj rajtunk, engesztelődj meg velünk”. És irva van, hogy a Kippur napja engesztel a bűnökért. Mire lesz áll a nap, a bűnhódó zsidó lélek minden szorongása eljut annak trónusa elé, aki az örökkévalóságban trónol, mérlegre kerül a megbánás őszintesége és megbocsátattnak a bűnök a Kippur napjának szentségeért. De irva van az is, hogy a Kippur napja, a bűnvallomás, a megbánás, csak az örök bíró ellen elkövetett vétekért engesztel. Ember ellen elkövetett bűnökért nem engesztel a Kippur napja, ha csak nem a bűnök jóvátevése és az adósságok megfizetése.

Kippur napjának estelén, zsidók, ha bőjtől öszetörtem, imaktól fáradtan, tikkadt szájunk nyílik végső könyörgésre és elszállott már az utolsó sóhaj is, ne menjünk még könnyült lélekkel és a büntől megtisztulás derűs tudatával nyugovóra. A Kippur napja csak az istennel szemben elkövetett bűnökért engesztel. De itt állanak mellettünk, védoznak és engesztelésért hiáltanak azok a mulasztások, amelyeket emberek szemben követünk el — és hi volna ember közelebb álló hozzánk, mint saját magunk. Bűnök engesztelésének napján egy keserű negy viddujjal tartozunk saját magunknak is és közösségünknek. Ásanu, bégadnu: bűnözünk a magunk élete ellen, hűtlenül elpártoltunk saját magunktól, hamisat tettünk, gonoszokodtunk hivatásunk ellen, erőszakoskodtunk, letagadtunk, gunyolódunk... hitetlenek voltunk népi ideáljainkkal szemben. És teljes legyen az a nehéz vidduj, ne csak melleknek bűnbánó öklözése, de a tettek jóvátevése. Mert ősi hitünk az és irva van, hogy emberrel szemben elkövetett bűnökért csak a jóvátevés engesztel.

A zsidó nép milliói, az isteni akarat teljesítőinek szent büzzalmával török az utat és építik az országot pusztuló népünk jövedő életének. Kicsinyes érdekek kerülnek szembe a nagy céllal és áll a harc az egyén érdeke és a közönség érdeke között. Papok tiltják el templomtól a hívőket, testvér erőszakoskodik a testvér ellen, gunyolók szájáról terjed a rágalom, lélekemelő messiási tetteket tagad le és hamisít meg a hitetlenség és minden szó és minden tett újabb bűnözés a zsidó nép élete ellen. Jönni fog még a bűnök megbánásának egy Kippur napja, amikor öszetörtem áll a lélek a maga büneinek sulya alatt. De ez egyszer nem elég a mellek bűnbánó öklözése és a szavak penitenciáját a tettek penitenciájának kell fölváltani. Akik hadakoztak, akik rágel-maztak és gunyoltak, tettel tegyék jóvá a bünt és segítsenek az építésben. Csak akkor jön meg az igaz Kippur napja, amelyen a bűnbánat megengesztel istennel és a tett kiengesztel a magunk ellen elkövetett bűnökért. Akkor nem lesz többé „félelmetes nap” a Kippur napja, de a lélek megtisztulásának ideje isten és magunk előtt, harcok és gonoszságok elnyugvását napja, a szombatok szombatja.

Zsidó érdekek védelme a népszövetségénél

A szalonikii zsidók szombatja. A magyar numerusz klauzusz a nemzetközi bíróság előtt. A romániai kisebbségek sérelmeinek fóruma

(Genf, okt. 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mr. Lucien Wolf, aki a népszövetségénél az ICA-t, a Joint Foreign Committee, az Alliance Israelite Universelle-t, továbbá a Zsidó Asszony- és Leányvédelmi Szövetséget és a Gyermekvédelmi Alapot képviseli, mostanában készült el jelentésével.

Mr. Wolf résztvett a népszövetségnek a menekülők ügyeivel megbízott komissziárátusa ülésén, ahol mint az ICA és a Joint képviselője több ízben felszólalt politikai kérdésekben is. Így többek között a szalonikii vasárnapi munkaszünet ügyében, a magyarországi numerusz klauzusz dolgában és a lengyel és román nemzetiségi törvények végrehajtási kérdéseiben. Jóllehet, a népszövetség ezidei munkásságát leginkább a leszerelés, a választott bírósági eljárás és a békeszerződések garanciája vette igénybe, mindazonáltal a békeszerződéseknek a kisebbségekre vonatkozó határozatai is több ízben tárgyaltak.

Mr. Wolf az illetékes kormányok megbízottai-val magánaton is tárgyalt, továbbá a népszövetség titkárságával. A felmerült ügyekben sikerült olyan ígéretek elérnie, amelyek megvalósulásuk esetén kielégíthetik a zsidó közvéleményt.

A szalonikii kérdésben minden valószínűség szerint a kormány javaslatára a parlament meg-

fogja változtatni a mai vasárnapi munkaszüneti, törvényt olyan értelemben, hogy a szalonikii zsidók régi hagyományos gyakorlatait szerint vasárnap dolgozhassanak és üzleteiket nyitva tarthassák abban az esetben, ha a szombatot megtartották.

A román delegációval megállapodás történt hogy mindazok a sérelmek, amelyek a nemzetiségi törvényekben gyökereznek, egy azonnal összeállítandó speciális bizottság elé utalandók, mely a sérelmek megvizsgálása után haladéktalanul véleményező jelentést tesz a kormányoknak.

Nagyjelentőségű gróf Apponyinak, a magyar delegáció elnökének megállapodása Lucien Wolffal, aki azt a javaslatot terjesztette Apponyi elé, hogy a magyar kormány intezzen kérdést a Hágában székelő Állandó Nemzetközi Bírósághoz, vajjon a trianoni békeszerződés kisebbségi határozatai értelmében érvényes-e a numerusz klauzusz törvénye. Közben Genfben minden intézkedést megtettek arranzve, hogy ez az ügy abban az esetben, ha a magyar kormány a kérdést nem terjesztené a nemzetközi bíróság elé mégis odajusson.

Mr. Wolf e politikai ügyeken kívül részt vett a népszövetség különböző jóléti bizottságainak ülésén és az orosz menekülők repatriálása ügyében az ő javaslatát fogadták el.

A bécsi sajtó dicsőimnusa Bratianu Jonelről

Az osztrák köztársaság elnöke az arany becsületrenddel tüntette ki Románia miniszterelnökét

(Ciuj-Kolozsvár, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Jonel miniszterelnök, mint rövid táviratban már jelentettük, megszerzett karlsruhi szabadságát és Seipel kancellár megátogatására Bécsbe utazott. Ebből az alkalmából a „Neue Freie Presse” hosszabb cikkben foglalkozik Románia miniszterelnökének érdemeivel és látogatásának céljáról. Eszerint nem csupán udvariassági revárslátogatásról van szó, mert a két kormány között Ausztria és Románia gazdasági kapcsolatainak himélvítéséről, a kereskedelmi forgalom megkönnyítéséről fog tárgyalni. Politikai kérdések ezuttal nem kerülnek szóba.

Cikkeink további részében Bratianu személyét méltatja a „Neue Freie Presse” és megállapítja, hogy a Bratianu név jóhírnévű név Ausztriában is, ahol még elevenen él az emlékezet: ma Bratianuról, ahinek Románia a legfontosabb gazdasági és politikai reformjait köszönheti Bratianu Jonel volt az az államférfi, aki az orosz-török háború idején olyan bölcs politikát folytatott, amely önállóságot szerzett országának, fejedelmének pedig királyi méltóságot. Károly király emlékirataiból lehet látni, hogy Bratianu milyen erős kézzel irányította Romániát és mennyi fáradság, mennyi veszedelem árán sikerült országát kiragadni a szét-daraboltságból és Oroszország gyámsága alól és hogy milyen jól értette, hogy az uralkodóval egyetértve megvédje az ország függetlenségét.

Bratianu miniszterelnök méltónak bizonyult apjának, — folytatja a cikk a lap. Neki is komoly helyzetben kell kormányoznia, az Oroszországgal való viszony most is minden komoly mérlegelés és gond középpontjában áll. Apja példájára ő is belső újításokkal és megszilárdítással akarja az állam konszolidációját elérni. Romániának meg kell oldania Beszarábia nagy problémáját, amely legalább van olyan súlyos, mint annakidején a Törökország elleni háborúba való belépés és az orosz hadseregnek Románián való átbotcsátása. Oroszország megszakította a bécsi tárgyalásokat, amelyek során engesztelhetetlen, sőt fenyegető magatartást tanúsított. Remélhető azonban, hogy a tárgyz-

lások rövidesen ismét megindulhatnak és sikerülki fog az újabb konfliktusok megelőzését végleg kiküszöbölni. Románia az utóbbi időben lényegesen megjavította Beszarábia kormányzatát és hiteles jelentések szerint a lakosság meg van elégedve és egyáltalán nem áhitezik a bolsevizmus után, amely ma már szociális köntösbe burkolt pánszlávizmus, szocialista cárizmus. De belpolitikai tekintetben is győzelmesen állotta Bratianu miniszterelnök a súlyos harcokat. Az ellenzék folyton támadja, ezeknek a támadásoknak az ereje nem bírta megbuktatni az általuk gyűlölt kormányt, amelyet főleg a gazdasági krízisért tesznek felelőssé.

Hasonló szellemben és elismerő hangon ír a „Neue Wiener Journal” és a többi lapok is. A miniszterelnök fogadtatásáról egyébként a következő táviratunk számol be:

Bécs, október 7. Bratianu Jonel miniszterelnök ideérkezett. A pályaudvaron Grünberger külügyminiszter és a bécsi román követés személyzete fogadta. Megérkezése után meglátogatta Seipel kancellárt, akivel több mint egy óra hosszat tárgyalt az általános politikai helyzetről és különösen a Seipel bukaresti látogatása óta történt eseményekről. A miniszterelnök hangsúlyozta, hogy látogatása nemcsak a két ország közötti baráti viszonynak szól, hanem a még függőben levő vitás kérdések megoldását is célozza.

Délután Bratianu Jonel audiencián jelent meg Hainisch osztrák köztársasági elnöknel, aki az osztrák köztársaság arany becsületrendjét adományozta a miniszterelnöknek, akinek tiszteletére ebédet is adott az osztrák politikai élet kitűnőségeinek részvételével.

— Zsidó munkások a georgiai erőszakoskodások ellen. Danzigból jelentik: A Ceire Cion egyik itten megtartott gyűlésén elhatározta, hogy egyesül a Poale Cion frakcióval és a legközelebbi cionista kongresszusra képviselőt küld, a Jevish Agency felőtti tárgyalásokon pedig feltétlenül részt kíván venni. A Ceire Cion továbbá határozati javaslatot fogadott el a bolsevista kormánynak Georgia népe fölött való erőszakoskodásai miatt.

október 7.
n egy
nebben
kitűnő
nciar
b ora
ertya
kereskedő,
AR
at Sasza-
meg-
bár-
ron
és légyar
-x) 1 sz
nk?
240
312
240
312
22
25
36
15
30
144
156
22
70
20
25
32
50
240
72
60
60
65
144
72
240
312
72
108
30
25
70
30
27
35
30
35
teles bo-
állítjuk.
sztyalya
telésinket!
and 65.
dea-
írei 2

Impressziók az új Palesztinából

Irtta dr. Pollák Sándor

V.

Aki Palesztinán figyelő szemmel végig vonul, észlelheti, milyen lázas munka, építkezés folyik mindazon városokban, (Jeruzsálem, Tel-Aviv, Haifa, Tiberias) melyek iránt a zsidó érdeklődés fokozottabban megnyilvánul s hogy mily stagnálás van a többi városokban (Nazaret, Akko, Jericho, Tel Kerem stb.) melyeket a zsidók eddigelé még nem vontak bele érdeklődésükbe. Így természetesnek fog látszani az a jeleség, hogy e városok lakosai a legnagyobb örömmel fogadják a zsidók letelepülését, aiktól forgalmat, a házak és telekek értékelkedését és ezzel járó jobblétet remélnék.

Az épülő ország

Ugyanez áll a mezőgazdaság tekintetében is. Ahol ligetek, jobban és észszerűbben megművelt gazdaságok látszanak, kevés kivétellel zsidó kolóniák.

Ezeket a kolóniákat (számuk jelenleg hozzávetőleg 150, lakói száma 40000) Rotschild, a zsidóságnak jelenleg legnagyobb mecénása és a Keren Kajemetj létesítette. Csak a közvetlenül látja azt a végtelen keszves és kellő töké hiánya miatt küzdő kolonisták munkáit, akik ilyen körülmények között is hogyan varázsolták elő, nélkülözések és kitartó kemény munkával, sivatagból — paradicsomot, szikla hegyekből ligeteket, tudja értékelni a kolonisták munkáját egyfelül, a Keren Kajemet és Kerren Hajjeszód nagyjelentőségét másfelől.

Egyes arabok tanulnak a kolonistáktól: ők is létesítenek narancsligeteket, dohányültetvényeket stb. És ez nem baj. Sőt örömmel kell üdvözlöznünk, hiszen az ország vagyona gyarapodik ezáltal is. Ha számításba vesszük, hogy Palesztina területén az eddig zsidók részéről teljesen negligált (mert még nem kerülhetett rá a sor) Transzjordániával együtt circa 65000 km. s jelenlegi lakosok száma circa 850000, tehát 1 km.-re alig 14 lakos jut, (Belgiumban 220 lakos jut 1 km.-re) akkor tán egy évszázadon belül időszerűtlen lesz a kérdés, hogy hány zsidó fér el Palesztinában és figyelmen kívül hagyható túlnépesedés esetén Szíria, Mezopotámia és más, ugyancsak lakatlan területeken való elhelyezés edés lehetősége. Jómagam mintegy 3 óras autótúrát csináltam Jeruzsálemtől Jerichóig. Sehol egy falut, sehol élő lelket, kivéve a Transzjordániából jövő s gabonát szállító tevékaravánokat — nem láttam. Pedig ez a terület a bibliai időkben — Izr. Hattemarim — a pálmák vidéke volt.

Az arabok

Semmi akadályja nincs tehát annak, hogy a zsidóság országát jól felépítse s magának egy boldog otthon teremtse.

Bizonyára sok olvasóban felmerül a kérdés: mit szólnak hozzá az arabok? Nos az arab tömegek ott tartanak most is, ahol kétszer évtel ezelőtt voltak, kulturájuk: a tevehajósar, kecskepásztor, mint főfoglalkozás, a faeke, fecséplő — melyben a tere-szamar mellett olykor olykor a feleség is be van fogva — és a reggeltől estig tartó nargilázás. Hogy az a néhány száz, avagy ezer intelligens arab (ezek keresztények) a fellahok (arab parasztok) és beduinok félmilliónyi tömegét beszervezzék és egy organikus akcióba bevonják, ahhoz több évszázados kitartó, áldozatkész kulturális tevékenység kell. Erre pedig az arab effendik aligha lesznek valaha is hajlandók. Az arab nép pedig?

Két epizód

Talán legjellemzőbb lesz a következő két epizód: egy arabsoffórel folyt a diskurzus menetközben. Taktikusan rátereltük a beszédet a zsidókérdésre. Apatikusan válaszolt:

— Régen a zsidóké volt ez az ország, most megint az övéké lesz.

Az ősök sírjánál (Meorath Hamachpelah) voltam. Egy arab mecset van reá építve, melybe csak a hetedik lépcsőig szabad nem-muzulmánoknak menni (kormányengedéllyel be lehet menni a mecsetbe). Méltatlankodva szól tam arab vezetőmnek, hogy ez mégsem eljárás, hogy a mi őseink sírja előnk el legyen zárva.

Kedélyesen és mosolyogva válaszolt (héberül): — Ne haragudjál, lásd pár évvel ezelőtt csak három lépcsőfokig volt szabad felmenni, most már hét lépcsőig. Nehány év múlva bizonyára ti fogtok nekünk engedélyt adni, ha ide akarunk jönni.

Mosolyogva elgondolkoztam ezen...

Ahhoz, amit dr. Weissburg barátom ezen erdélyi akcióról nyilatkozott, csak kevés hozzáfűzni valóm van. Palesztinának nincs oly része, mely megközelítőleg is a fejlődésnek és ennek természetes következményeként a befektetés lurativitásának oly nagy perspektíváját adná, mint a szóban forgó terület. Akár városalapításra, akár ezzel kapcsolatos kereskedelmi, ipari telep létesítésére, avagy mezőgazdasági intenzív kultúrára fog az kiterjedni, a résztvevőknek el sem képzelt előnyöket, kellő alapfeltételek mellett nyugodt és szolid egzisztenciát fog nyújthatni. Kétségtelen, hogy nagy vállalkozásnak fog tetszeni egy műveletlen, elhagyott területen várost stb. alapítani. De csak az elképzelés oly visszariadó. Az eddigi tapasztalatok szerint

Macdonald felveszi a harcot az ellenzékkel

Leszavaztatása esetén feloszlatja a parlamentet. Elmet a francia kormány válasza Németországnak

(London, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány tegnap minisztertanácsot tartott, amely két óra hosszat tartott. A tanácskozás elhatározta, hogy mitán a konzervatív párt határozati javaslata és a liberálisok pótitindíványa Campbell kommunista újságíró ügyében majd nem azonosak, a kormány a legközelebbi elnöklést fejt ki a két párttal szemben.

A „Daily Mail” szerint akár a liberálisok, akár a konzervatívok javaslatát szavazzák meg az alsóházban, a kormány kérni fogja a ház feloszlatását. Ha a kormányt holnap leszavazzák, a választásokat már november elején fogják megtartani.

Megindult a visszavándorlás Kuba szigetéről

A szenvedések vég nélküli sorozata. Hónapok óta munka nélkül. Egy erdélyi kivándorló levele az Uj Kelethez

(Cluj-Kolozsvár, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Emlékeztet, hogy Weismann Jenő volt szamosújvári előfizetőnkől részletes beszámolót közöltünk egyik régebbi számunkban arról a minden képzeletet felülmúlóan nyomoruságos és kétségbeesítő helyzetről, amelyben a kivándorlók száza szenvednek Kuba-szigetén. Válaszképpen erre a cikkünkre a mai postával a következő levelet kaptuk Habanából, a kubai köztársaság fővárosából.

Hazahívják a kivándorlókat

Számtalanok nevében hálás köszönetünket küldjük az Uj Kelet szerkesztőségének azért a jótéteményért, amelyet Kubáról szóló cikküknek közlésével úgy az ittlévők, mint a jönni szándékozók érdekében cselekedett. Azóta, hogy az Uj Kelet felvilágosította az otthoniakat arról, hogy hozzátartozóik milyen embertelen helyzetben vannak, számos olyan levél érkezett Kubába, amelyben sürögően hazahívják a kétségbeesés szélén álló embereket. Még azok is vissza akarnak menni, akiknek van, vagy kilátásuk lehet valamilyen munkára. Rájöttük, hogy Kuba a bevándorlók 99 százalékának nem életelőt, hanem szenvedések vég nélküli sorozatát jelenti. Az amerikai új bevándorlási törvény óta már innen sem engednek be senkit az Egyesült-Államok területére.

Kalandorok üzleti vállalkozása

Mások is irtak már Kuba sanyaruságairól, ezek azonban aligha jártak Kuba szigetén, vagy pedig elfogultan irtak róla. Ez az elfogultság rengeteg ember egzisztenciájába, szenvedésibe és könyvéibe került. Néhány élelmes ember a közönség tájékozatlanságát kihasználva, szállodákat épített és az illet érdeklődésben olyan hírekkel árasztották el a világot, hogy Kuba még sokkal inkább aranyország, mint Amerika, Kubában nem kell dolgozni, mert az ember smugy is megél. Ezeknek a kalandoroknak csak „vendég” kell, illetve a bevándorlók pénze

ahhoz, hogy alkalmas helyen város alapíttassék, kezdetnek elegendő egy utca. (Tel-Aviv). Önmagától és feltartóztatlanul követi ezt a rohamos fejlődés és ezzel járó minden gazdasági előny. Az erdélyi zsidóság azon rétegének, mely anyagilag képes ily több évre kiterjedő befektetésre, ha számol egy kivándorlás lehetőségével, ugy adva van egy folytatódó likvidálás — melynél az érték elpocsékolás a minimumra redukálható — időbeli alapja, úgy hogy ennek megtörtétekor felszabaduló tőkék segítségével egy meghatározott helyen és ismerős környezetben új létet magának biztosítson. De kitűnő tőkébefektetés ez azok számára is, kik egy áttelepüléstől függetlenül cupán érdeklődésüket vállalni óhajtanak Palesztinában. Hangsúlyoznom kell, hogy ezen akciónál nem általános közérdekről van szó, mert ez a jelesleg arab terület nélkülünk is zsidó kézbe kerül, hanem cupán az akcióban résztvevők egyéni érdekeit hivatott kifejtett értelemben és a jövő eshetőségekre tekintettel előnyösen érvényre juttatni. Ez tehát ily szemszögből nézve itélendő meg.

Égy igen kö

ügyminiszternek kápen változa el — A kormány magát tovább. krízis olyan mért flegmatikus korr Vintila ügyezőlv a bel- és külpoli aláásták a kormány udvari körök és majdnem biz ebben az évben ki fogja vezetni még nyit kérdé de az sincs hián fogja urna elé sz A kormány igyekszik menten obozati össze ügg szobán állunk az nek, amelynek f amelyet a külföld garanciája mellett reméli, hogy a m fog szünni és az kerék végébe fog

és a munkanélküli gondatlan élet egyedül az ő privilégiumuk. A valóságban azonban nincs olyan európai állam, ahol rosszabb dolguk volna az embereknek, mint Kubában.

Akik szerencsésen befutottak

Százával vannak emberek, akik hónapok, sőt évek óta állástalanul és pénztelenül futnak, loholnak egész nap munkáért könyörögni. A csodával határos, hogy ezek az emberek miből éltek mostanáig. Vannak ugyan néhányan, akik a körülményekhez képest elég jó viszonyok között élnek. Ezek a kivételes szerencsés emberek azonban még egy százalékát sem teszik a kivándoroltaknak. Ezeknek elég jó fizetésük van, jól étkeznek, rendes lakásban élnek, jól ruházkodnak és napona végig autóznak az elegáns Prádón, vagy a Halescon-rakparton, de ugyanakkor a többieknek még száraz kenyér sem jut. És azok, akiknek sikerült a kubai vállalkozás, nem törődnek egykori társaikkal. Mindenki a saját gyomrát félti, köcsönt nem ad, mert nem tudja, hogy visszakapja-e a pénzt. Az emberiség, a bajbajutottakon segíteni — ismeretlen fogalom Kuba szigetén.

Akárcsak a középkorban

A zsidó kivándorlóknak még szomorubb a helyzetük. Az általános anyagi leromlás és a legsötétebb nyomor mellett itt is rájuk nehezedik a galutbéli átok. Nem tekintik őket embereknek, akárcsak a középkorban. Után, vilamoson, üzletben, bárhová megyünk és bárhová fordulunk, a fülünkbe farakodik a hazuról jölsimert gyűlölködés. „Polaco” — ez a spanyol önismertik „jüdan.” „Ja. É” ha valakinek sikerül is kivételes szerencsével némi vagyonhoz jutni, az sincsen külön társadalmi helyzetben, mert a bevándorlók irigykedve gyűlölik, a benszülöttek pedig kinézik. A tehetősebbek már megkezdtek a Kubából való visszavándorlást, a többiek pedig lankadó reménységgel és lelketelő sóvárgással várják a hazuról késlekedő megváltást.

Legjobb gyermekápoló

HÖFER 1. számú gyermekhintőpora, HÖFER Baby Creme, Kapható az összes patikákban, drogeriákban és illatszertárakban, továbbá Kolozsváron Emkedrogeriában, Rózsa „Royal”-drogeria, Demeter-, Hintz- és Flohr-patikákban.

A SZÁS

Beszélgetés H

(Bucuresti-tudósítójától.)

Még nem tudni fentesebtek is kúlsó tényt leh belpolitikai élet niszteriumokban tárgyalást folyt az államtitkárra m'ntha odafigye hová, türelmetle csakhamar rájós mányál ma ser terek szárazozet válság bacillusai vette szárnyaira róla, de a mini már szájról-ezárj lappangó krízis sebben felfakadt

Egy igen kö ügyminiszternek kápen változa el — A kormány magát tovább.

krízis olyan mért flegmatikus korr Vintila ügyezőlv a bel- és külpoli aláásták a kormány udvari körök és majdnem biz ebben az évben ki fogja vezetni még nyit kérdé de az sincs hián fogja urna elé sz A kormány igyekszik menten obozati össze ügg szobán állunk az nek, amelynek f amelyet a külföld garanciája mellett reméli, hogy a m fog szünni és az kerék végébe fog

Bukarestben a pislo akció egy azokat a tárgyalás niszter az iskolák dível megindított Anghelescu elősz tárgyalásoknak kéttel ezelött a benyújtott memor cupán Duca és T es határozott fel ehelcsen miniszter tárgyalások fonálá gedeményeket tenn egyik legtöbbet vi nak. Megállapíthat pan a liberális kö os kurzusváltózá tekinve az aktaál agyrészt azoknak ame, akik nagy s s gerinces elvált s o megkezdését

Felkerestük az épviselőt egyikét Prada Lutherana ső lakásán fogada épviselő is lakik.

Kisérte — Mi volt a k l a tárgyalások n épviselőtől.

— Az állami ény végrehajtása advalevőleg most ülönöző jelenség at keltették fel yes, a kisebbség melyeket a parlam em fogják végre

A szász képviselők harca a kisebbségi iskoláért

Beszélgetés Hans Hedrich szász képviselővel az Angheliescu miniszterrel folytatott tárgyalásokról

(Bucuresti-Bukarest, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Valami készül a román politikában. Még nem tudni pontosan, hogy mi, még a legben-
fontosabbak is csak találgatnak, ma még csupán a
késő tények lehet konstatálni, hogy az ország egész
belpolitikai élete döntő fordulat előtt áll. A mi-
nisztériumokban senkivel sem lehet higgadt, beható
tárgyalást folytatni. Beszélés a miniszter ural, vagy
az államtitkárral, előadód mondókat, ő úgy tesz,
mintha odafigyelne, de szeméi elrövedeznek más-
hová, türelmetlenül dobogni kezdi az asztalon s te-
csakhamar rájössz, hogy hasztalan minden, a kor-
mánynál ma semmit sem lehet elintézni, a minisz-
terek szótlanok, idegesek és minden sarok a
válság bacilláit leheli magából. A sajtó még nem
vette szárnyaira, a nagyközönség még nem tud
röle, de a minisztériumok tekervényes folyosóin
már szájrelszájjra adják a hírt, hogy az évek óta
lappangó krízis most végre nyílt és gyógyíthatatlan
sötétben felfakadt.

Uj választások előtt

Egy igen komoly és beavatott politikus, a kül-
ügyminiszternek legmeghittebb barátja a következő-
képpen vázolta előttünk a várható eseményeket:

— A kormány mai helyzetében nem tarthatja
magát tovább. Ez befejezett tény. A gazdasági
krízis olyan méreteket öltött, amely még ezt a
flegmatikus kormányt is megdöbentette és Bratianu
Vintila ugyezolyván egész nap toporzékol Ezenkívül
a tel- és külpolitikai problémák is veszedelmesen
alszták a kormány helyzetét. A krízist most már
az udvari körök is növekvő aggodalommal figyelik
és majdnem bizonyosra lehet venni, hogy még
ebben az évben kiírják az új választásokat. Hogy
ki fogja levezetni a választásokat, e pillanatban
még nyílt kérdés, lehetséges, hogy Bratianu Jonel,
de az sincs hírűve, hogy már egy új kormány
fogja urra elő szólni a szavazókat.

A kormány természetesen nagy sietséggel
igyekezik menteni a menthetőt és ezzel áll szoros
össze függésben, hogy imár közvetlen kü-
szöbén állunk az ötmillárdos bankjegykibocsátás-
nak, amelynek fedezetül az a hitel fog szolgálni,
amelyet a külföld nyújt a román ipari vállalatok
garanciája mellett. A kormány ettől a hiteltől
reméli, hogy a már szinte fullasztó pénzügy meg-
fog szűnni és az ipari termelés ismét normális
kerékmozgásba fog jutni.

Kurzusváltozás az iskola- politikában

Buharestben ugyancsak ennek a mentő és ex-
pialó akció egyik megnyilvánulásának tekintik
azokat a tárgyalásokat, amelyeket Angheliescu mi-
niszter az iskolakérdésben a kisebbségek képviselő-
ivel megindított. Ma már mindenki tudja, hogy
Angheliescu először mereven ellenezte ezeknek a
tárgyalásoknak felvételét és így még csak két
hétrel ezelőtt a német képviselőknak ezirányban
bejuttatott memorandumát kerekelt elutasította és
csupán Duca és Tatarescu miniszterek energikus
és határozott fellépésének köszönhető, hogy An-
gheliescu miniszter mégis kénytelen volt felvenni a
tárgyalások tonalát és azok során messzemenő en-
gedményeket tenni. A kisebbségi iskoláügy ma
egyik legtöbb vitatott kérdése a román politiká-
nak. Megállapítható tény, hogy az utóbbi napok-
ban a liberális kormány iskolapolitikájában jelen-
lős kurzusváltozás történt. Ez a változás, el-
tekintve az aktuális politikai helyzet kihatásaitól,
megyészint azoknak a német-szász képviselőknak ér-
deke, akik nagy politikai érettséggel, fegyelmzett
és gerinces elhártsággal küzdöttek ki az új tárgya-
lások megkezdését és eredményes lefolytatását.

Felkerestük az iskoláügyben tárgyaló német
képviselő egyikét, Hans Hedrich dr.-t, aki a
Strada Lutherana 12. száma alatt a Német házban
első lakásban fogadott, ahol a többi szász és német
képviselő is lakik.

Kisértenek az Angheliescu rendeletek

— Mi volt a közvetlen indító oka önök részé-
ről a tárgyalások megindításának? — kérdeztük a
képviselőtől.

— Az állami elemi iskolákra vonatkozó tör-
vény végrehajtása — mondotta a képviselő —
mivel előzőleg most a tanév elején vette kezdetét.
Különböző jelenségek és panaszok azt az aggodal-
mat keltették fel bennünk, hogy a törvénynek
egyes a kisebbségekre kedvező rendelkezéseit,
amelyeket a parlamentben sikerült kiharcolnunk,
nem fogják végrehajtani. Tudomásunkra jutott

annak a bizalmas értekezletnek a lefolyása is,
amelyen Angheliescu miniszter ur ez egybehívott
tanügyi inspektoroknak a törvénnyel merőben
ellentétes utasításokat adott. Általában az volt az
impresszió, hogy a korábbi és méltán hírhedt
vált Angheliescu-féle iskolarendeleletek, különösen
az elemi iskolák román tanítási nyelvére vonat-
kozólag, teljes egészükben kereszttűl szándékoznak
vinni. Ezek a jelenségek persze elől a szükséges
tették, hogy a miniszter ural megindítsuk a tár-
gyalásokat az általunk benyújtott memorandum
alapján. Duca és Tatarescu miniszter uraknak
köszönhető, hogy ezek a tárgyalások az engedelt-
dés jegyében folytak le. Az ő közreműködésük
nagyon biztató és vigasztaló momentum volt
számunkra.

Az elért eredmények

— Igen kérjük képviselő urat, szíveskedjék
lehetőleg taxatív felsorolni azokat az eredménye-
ket, melyeket elérték, mert a sajtóban ellentétes
hírek kerültek forgalomba.

— Az eredményeket a következőkben foglalhat-
om össze — válaszolta Hedrich dr.

1. Ezenül az alsóbbfokú tanügyi hatóságok,
sőt maga a miniszter sem zárhat be felekezeti
iskolákat. Ha valamely iskola ellen panasz merül
fel, úgy ez a központi iskolatanács elé kerül meg-
tárgyalásra és az iskolafentartónak joga van a ta-
nács előtt védekezni. Ha a tanács úgy találja,
hogy az iskola nem működött törvényesen, csak
akkor van joga a miniszternek — és egyedül
neki — az iskola bezárását elrendelni.

2. Az összes felekezeti óvodákban kizárólag az
anyanyelv folyik a tanítás.

3. Az állami kisebbségi óvodákban ugyancsak
az anyanyelv a tanítás nyelve és a gyermek-
ket csupán egyes fogalmakra tanítják meg románul.

A magyar parlamenti ellenzék feltámasztja a választójogi blokkot

Jobb- és baloldali készülődés a nemzetgyűlés őszi ülészakára

(Budapest, október 7. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól.) A parlamenti ellenzék különböző pártoso-
portjai már megkezdtek előkészületeiket, hogy
a magyar nemzetgyűlés ülésén és a szerdai
interpellációs napon megszerzetten vehessék
fel a küzdelmet a kormányal szemben. A
Kossuth-párt vasárnap este tartotta értekezle-
tét és a tanácskozás után Rupert Reisz így
nyilatkozott a sajtó képviselőinek:

— A politikai életben anyai robbanó anyag
van fő halmozva, hogy a mai kormányzat meg-
állapíthatatlan tarthatatlan helyzetbe került. A
bajok gyökerét az abszolutizmusban látom és
éppen ezért a liberális ellenzéknek összetett
erővel kell megkezdnie a küzdelmet az alkot-
mányosság helyreállítására.

— A legelső tennivaló az, hogy megalkos-
suk a választói blokkot, amely a kormányt rá-
szorítsa a demokratikus választójogról szóló
törvényjavaslat letárgyalatására és új választás
kírására. Mindaddig ugyanis hiába tanácsko-
zunk a leromlott gazdasági helyzet orvoslásáról,
amíg az igazi nemzeti akarat nem érvényesül
a kormányzás minden ágazatában.

— A mai abszolutizmus atmoszféra követ-
kezményének tartom a szolnoki ítéletet is, min-
denekelőtt tehát az atmoszférát kell megváltoz-
tatni. Szerdán interpellálni fogok az alkotmá-
nyosság helyreállítása tárgyában és felszólalás-
somban ki fogok terjeszteni a szolnoki íté-
letre is, mert hiszen az alkotmányosság egyik
feltétele az, hogy a bírói igazságszolgáltatás
független és pártatlan legyen.

A szociáldemokraták parlamenti frakciója ma
délután tart értekezletet nemzetgyűlési maga-
tartásának megállapítása céljából. Erre vonatko-
zóan a szociáldemokrata párt vezetősége a kö-
vetkező információt adta a sajtónak.

— Az új parlamenti kampányban a leg-
elősebb harcot indítjuk a kormány és a kor-
mányzat mai rendszere ellen. Ha a fővárosi
javaslat tárgyalása során — különösen a ki-
navezési rendszer és a hatásvérs egyhelybenlakás
ügyében — nem tudunk bizonyos engedmé-
nyeket kiharcolni, akkor ebből hoflandók le-
szünk a legmesszebbmenő politikai konzekven-
ciákat is levonni. Szóval fogjuk tenni a parlament
hosszu szünetében felmerült különböző sérel-

4. A felekezeti és állami kisebbségi elemi isko-
lák első és második osztályában az előadás kizá-
rólag az anyanyelven történik. Románt ezekben az
osztályokban e yáltalán nem tanítanak. A harm-
dik és negyedik osztály tanítási nyelvének kérdése,
illetőleg hogy milyen mértékben tanítsák ezekben
az osztályokban a románt, még függőben maradt.

5. R szleteredményeket értünk el még több
más kérdésben, de ezek még nem befejezett té-
nyek és végleges elintézésük felől a minisztertanács
fog dönteni.

Küzdeni kell tovább

— Ezek után milyenre látja képviselő ur a
kisebbségi oktatás jövőjét?

— A magam részéről továbbra is meglehetősen
szkeptikussal nézek a jövő elé. Sajnos, a múltban
gyakran kellett tapasztalnunk, hogy felüls helyről
ígérték hangoztattak el, amelyeket aztán nem tar-
tottak be. Ezek a mostani tárgyalások mindenesetre
megmutatták nekünk, hogy a román politikusok és
a román társadalom egy igen tekintélyes részét az
engedeltelődés gondolata hatja át és egyáltalán nem
helyesli az elnyomás politikáját a kisebbségekkel
szemben. Nekünk azonban minden szépszóval
kell küzdenünk jogainért, mert csak így remél-
hetjük, hogy valaha is igazi eredményeket fo-
gunk elérni.

Hedrich dr. ezután közölte munkatársunkkal
hogy a közeli napokban valószínűleg a magyarság
képviselői is meghívást kapnak a közoktatástügyi
miniszterhez. Angheliescu a német képviselőkkel
folytatott tárgyalások során több megjegyzést tett
a zsidó iskolákra vonatkozólag is, amelyek nem
mondhatók a legbiztatóbbaknak. A miniszter a
zsidó iskolák mibenléte és céljai felől még mindig
a legnagyobb tájékozatlanságban van. Mulhatatlanul
szükséges, hogy az erdélyi zsidóság képviselői is
megtegyék a szükséges lépéseket iskoláink felöt-
több bizonytalanorsának rendezésére. Az időpont
most a legalkalmasabb.

...melyeknek egyik legfőbb oka az, hogy
a kormány politikája kifelé és befelé harag
A külföldön demokráciáról szövegek Bethlen
miniszterelnök idehaza pedig a szanalás csődjét
fogják megállapítani a kormány gazdasági politiká-
jának során. A rendőri brutálitásokról Propper
Sándor fog szerdán interpellálni, a párt más szóno-
kai pedig a szaná és csődjét fogják megállapítani
a kormány gazdasági politikájának bírálta
során. A szolnoki ítéletet esetleg már kedden
szóváte szük, mégpedig napirendi felszólalás
formájában követelni fogjuk a bíróság szemlé-
nek folszabadságát, az ellenforradalmi elemektől
való megtiltást, valamint az eszakiak helyre-
állítását. Nagy harcot kezdünk az általános
törkos és egyenlő választójogért, valamint a
Ház feloszlatásáért és az új választások mekké-
bíréséért. Ebben a harcban számítunk a polgári
ellenzék hathatós közreműködésére.

Szó van arról, hogy az ellenzék a nemzet-
gyűlés keddi ülése előtt közös megbeszélést
tartson, ezek a készülődések azonban koránt-
sem zavarnak meg a kormány nyugalmát. Ru-
binek István, a kormány párt egyik vezetőtagja
a következőket mondotta erre vonatkozó n:

— Számítunk ugyan arra, hogy a Ház első
ülései viharosak lesznek, ezek a viharok azon-
ban régi tapasztalat szerint, később unalomba
fognak fulladni. És ha lesznek viharok, csak
meg fog bennük erősödni az a meggyőződés,
hogy a házszabályrevízióra elkerülhetetlenül
szükség van. Bizonyosra vehető, hogy a ház-
szabályrevízió a fővárosi javaslat letárgyalása
után legelső sorban napirendre kerülő törvényja-
vaslatok között lesz.

— Ami a szolnoki ítéletet illeti, ez nem
lehet kritika tárgya, az ítélet indokolása azon-
ban igenis kifogásolható és így ha helyeselni
nem is tudom, de mindenesetre megértem Ra-
kovszky belügyminiszter kihozását a szolnoki
tárgyalás visszavonásával szemben. Azt, hogy a
szolnoki ítélet politikai következményei egyik
vagy másik miniszter lemondására fognak ve-
zetni, nem tartom valószínűnek, mert ilyen
messzemenő konzekvenciákat nálunk már régen
nem szoktak szigorúan venni. Ezt számos eset
igazolta a közelmúltban is.

1924 október 8

ros alapítással,
(Tel-Aviv). Ön-
követi ezt a ro-
inden gazdasági
rétegeknek, mely
kiterjedő befak-
lás lehetőségé-
lagos likvidálás
és a minimumra
gy hogy ennek
kék segítségével
smerős környe-
tsou. De kitűnő
is, kik egy át-
n. Hangsúlyoz-
nem általános
a jelezte arab
e körül, hanem
egyéai érdekeit
a jövő eshető-
vényre juttatni,
e itélendő meg.

ekkel
ormány

kormány teg-
memorandu-
épése vonatko-
erősíté Herriot
zerint Francia-
a niacsen Né-
yaló belépése
aban a népszö-
l benyújtania
oára nem tart-
lasz ugyaslyen

etéről

i kivándorló

et egyedül az ő
azonban nincs
bb dolguk volna

ésben befutottak

akik hónapok,
ztelentl futuak,
könyörögni. A
emberek miből
néhányan, akik
jó viszonyok
szerencsésji em-
kát sem tessik
leg jó fizetésük
ban ének, jól
g autóznak az
n-rakparton, de
száraz kenyér
ikerült a kubai
sori társakkal.
kőcsönt nem
alapja-e a pé-
ottakon segíteni
getén.

a középkorban

g szomorubb a
leromlás és a
is rájuk nehe-
kintik őket em-
an. Utóán, vil-
gyünk és bár-
akodik a hazul-
aco" — ez a
És ha valaki-
csével némi va-
őnb társadalmi
lők irgykedve
kinézik. A te-
Kubából való
dig lenkadó re-
gással várják a

apható az ösz-
sváron Emke-
hr-patikákban.

Csak aranyfedezet ellenében hajlandó a pénzügyminiszter új bankjegykibocsátást engedélyezni

A csatoit területek ipari küldöttsége Bratianu Vintila előtt

(București-Bukarest, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Vintila pénzügyminiszter tegnap este fogadta a csatoit területek nagyipari vállalatának képviselőit, akik a készpénz-kriszis ügyében kértek meggyújtást a pénzügyminisztertől. A delegáció felhívta a miniszter figyelmét a CFR, ki nem elégtő működésére, a teherzállítás mizériáira, amelyek tönkreteszik az ipart. A pénzügyminiszter csodálkozásának adott kifejezést, mert a kormány eddig hatmilliárd lejt adott a CFR-nek vagonparkjának bővítésére és a CFR-től a kormányhoz érkezett jelentések szerint a forgalom kiélegetően bonyolítottatik le.

A nagyiparosok szótá hozták a kivételre szánt fa és petróleum 50 százalékos illetéktöbbletét. A miniszter azt válaszolta, hogy erre az illetékre szükség volt a hitel mérséklése miatt, mert a fakivétel oly nagy mérvűket kezdett ölteni, hogy már-már erők nélkül maradtunk.

Ha a nagyiparosok bebizonyítják, hogy a kivétel az 50 százalékos pótlilleték miatt nem lehetséges, akkor a kereskedelmi miniszterrel együtt foglalkozni fog a vonatkozó rendelet módosításával.

A küldöttség azután a községi adók és a forgalmi adó miatt panszkodott. Bratianu Vintila kérte a delegációt, hogy ebben az ügyben terjeszzenek elője részletes memorandumot. Elismeri, hogy

a forgalmi adó háborus idő, de mivel évenként egy milliárdt jelent az államnak, hirtelen nem törölhető el, de újabb közvetett adók bevezetésével fogják lassankint pótolni.

A kereskedelmi kamarák küldöttei azután a készpénzhiányt ismertették, miat a tanácskozás fő tárgyát és javasolták, hogy a Creditul Industrial adjon megfelelő kölcsönöket a vállalatoknak elsőbbségi jogának bekebelezésével.

A pénzügyminiszter elismerte, hogy válság van, de nem osztja a kereskedők pesszimizmusát. A kriszis várható volt, amikor az inflációs politika megszűnt és áttérték a deflációra. Ilyen kriszisen más államok — mint Csehszlovákia is — átmentek. A válság csak akkor fog javulni, amikor az egész világ lemond a hiábavaló kiadásokról és csökkenteni nyereségvágyát. Arra a javaslatra, hogy a kormány új jegykibocsátáshoz forduljon, Bratianu Vintila kijelentette, hogy

a Banca Nationala alapszabályai szerint csak aranyfedezet alapján bocsáthat ki újabb bankjegyeket és ehhez ragaszkodik.

A Banca Nationala folytatni fogja a pénzsegítést, a kormány igyekszik a CFR-t támogatni a forgalom javítása érdekében, igyekszik fog a lej árfolyamát emelni és stabilizálni. Mielőtt azonban az szükséges, hogy eddigi pénzügyi politikáját folytassa. Ha megfelelő feltételeket kap, természetesen nem zárkózik el egy külföldi kölcsöntől.

Jomkippur Frankfurt-Westben

Ma egy éve az Unterlindaubeli zsinagóga jomkipपुरi fülledtsége immár elviselhetlenné lett. Maga az előimádkozó is, — aki egyébként foglalkozására nézve váltózület tulajdonos a Schilterstrasséból és az előimádkozást csak a *ברוך* miatt vállalta magára, — szintén majd elbóbiskel ott a Betpult előtt. Mindenki álmos, fáradt, rosszullétről panaszkodik. Ez a Jomkippur dél és négy óra közötti stereotip „uborkaszouja“, amikor máskor mindenki ebédelni szokott, vagy már éppenséggel a délutáni feketekávéját issza, jóillatú szivarját szijja a Café Bauerben. Rettenő elnézni ezt a frankfurti zsidó burzsoáziát, ezeket az elhízott bankártípusokat, hogy hogyan szevednek a böjt-től. Az egész ortodox templomban alig akad egy *מנין*-ra való, aki az álmos előimádkozóval együtt mondaná a *תפילות*-ot. A rabbi most nincs is itt: átment Bockelheimba, ahol szintén ő a rabbi, csak a *נעילה*-ra jön vissza. Még talán Isten is megbocsátja, ha most kissé kikiszókom a friss levegőre.

Kinn vagyok, hál Istennek a levegőn. Esős idő van, szinte jól is esik a meleg fülledtség után. A templom másik bejáratán a Staufenstrasséra jutottam ki. Elmegyek a Rotschild-féle pálmaház mellett: mindenütt előkelő, jómódot hirdető villák, az ember szinte szégyenlősen huzza meg magát ennyi előkelőség közepe. Befordulok a Königsteinerstrasséra, mindenütt ugyanaz a kép: csodaszép villák, kis kertekkel, kevés ember az utcán, csak itt-ott egy-egy halatlanul elegáns, zajtalanul gördülő coupéautó. Egyszerre azonban eléggé jó fülemet valami távoli zenehangok ütik meg: csak egy-egy akkordot tudok kivenni belőlük, hatalmas, wagneri zenére emlékeztetnek. Továbbmegyek, a zeneszó mind erősebb és erősebb lesz, orgonaszó és ének keveréke, míg egyszerre meglepetve állok meg, egy hatalmas szürke épülettömböt látok, onnan árad a zeneszó. Az épületről nehéz lenne megmondani, hogy milyen stílusban van építve. Gót stílusnak a legjobb akaratát sem lehet mondani. A román, ill. bizánci stílből vette át a kupolákat. Teljesen modern ízű, vagy talán jobban mondva izetlen modern stílusban van építve. A tetején oroszán, előtte a már említett eleganciájú autók sora áll. Óvatosan körüljáróm az épületet, az egyik oldalon római atriumra és peristylumra egyformán emlékeztető nyitott pitvarocskák van, középen szobkuttal. Most már teljesen belegabalyodtam a stílus kérdéskébe, inkább abba is hagyom, és inkább az épület rendeltetését kutatom. Egyszerre szerencsére megint megszólal az orgona és én kszó, most már templomi zene hangzik, nagyon hasonlít a „Mennyben lakó én

Istenem“ kezdetű magyar református zsoltár dallamára. Dehát micsoda felekezetet temploma lehet ez, ha ma tart istentiszteletet? Gyorsan végignyargálnak agyamon az összes általam ismert vallások ünnepnapjai: Keresztény felekezetek a vasárnapot tartják, zsidók és millenisták a szombatot, mohamedánok a pénteket, tűzmadók a csütörtököt, — de hiszen ma szerda van! Vagy talán ezek zsidók lennének és...

Összeszedem magam és belépek. Nagyon elegáns egy hely. Nagyon szép ruhátára van. Odamegyek, egy a frankfurti kocsisok egyenruhájába öltözött, kocscilinderes ur van ott, ez mérgesen rámmordul, hogy menjek át a másik oldalra. Nem bánom, gondolom én, most már ezt egészen „kitapasztalom“. A másik oldalra elfogadják a felöltömet, egy számot adnak érte, de a kalapot nem akarják elvenni: — Hiszen az a fején marad!

Ugyilátszik, hogy mégis a zsidóhoz hasonló felekezet ez, gondolom megamban, és avval belépek.

Egészen elkábultam, a tompa megvilágítás nagyon szépen érvényesíti a templom minden különösségét. A belső díszítés és berendezés az óegyiptomi és az újnómet protestáns stílus keverékét mutatja. A falak egyiptomi mintára vannak festve, a földszinten két oldalt padok jobboldalt a férfiak, baloldalt a nők. Odafenn a kazeton csak nők vannak és középen, a bejáratnál szemben orgona és énekkar. Ott is egy cilinderes ur látszik ki, amint nagy hévvel arigál egy, diszsonanciájában még Wagneren is túlvő indulót. Ugy valamivel fennebb, mint a középen, egy emelvény van.

Mielőtt nézeznék a dolgot, annál szilárdabb a meggyőződésem, hogy ez valójában zsidó templom. Az emberek kalapban vannak, mind zsakettben, itt-ott még a német zsidóknál „kittli“ nélkül is kötelező fehér jomkipपुरi sapkát is látni. Egészen elől két oldalt négy-nyolc külön ülés van, mint a katolikus székes-egyházakban a kánonokok számára. Az egyik oldalon ülnek hárman is, a másik oldalon csak egy. És végül, ami döntő argumentum a templom zsidósága mellett, az a pótszékek létezése.

En is leülök egy ilyen pótszékre, főképp azért, hogy megnézzem a szomszédom imakönyvét és hogy föle kérdezősködjem. Az imakönyv németnyelvű, csak elvétve látni benne héber szót. Megint körülnézek és meglátok egy urat, aki borotvált arca és hosszú fekete reverendája után itélve katolikus pap, csak a fehér sapkája emlékeztet némileg a cetrászra. Megkérdelem a szomszédomat, hogy hát ez ki legyen, mire ő Heineből idézve válaszol:

— Das ist der Seneschall, vulgo Synagogendiener. Magyarul tehát sámesz a foglalkozása annak az urnak.

Közben a kánonok urak közül az egyik szép talárjában fellépett az emelvényre és hátal felénk fordulva énekelni, majd beszélni kezdett.

— Ez az előimádkozó, — sugta a szomszédom, — ezen én nagyon csodálkoztam, mert az előimádkozó is németül imádkozott elő. Azonban azt reméltem, hogy ezzel szemben a rabbi fog legalább héberül prédikálni, de ebben is csalódtam: nem értettem ugyan a templom csapnivaló rossz akusztizájá miatt egy szót sem, csak annyit vettem ki, hogy németül beszélt.

Elhatároztam, hogy megyek, fel is keltem és az ajtó felé indultam, de előbb még odamentem egy cukrászsápkás templomszolgához és megkérdeztem, hogy hol van itt a buffet. Erre ő dühös arcot vágott és csak annyit mondott:

Mache's, dass s'waiter komme!

Én első ízűmnek eleget is akartam tenni, de ember tervez, — templomi gondokosság végig. Az ajtónál egy bojtos zsinór volt ki-feszítve, hogy a prédikáció alatt senki se ki-se be ne járjon.

Végre kibocsátottak, lassan vettem fel a kabátomat és lassan indultam ki, de még elég gyorsan érkeztem, hogy meghalljam, ahogy az egyik cilinderes ur kocsjába felülve, sofforjének odaszólt:

— Carlton Grill Restaurant.

Ez több volt, mint amennyit elviselhettem. — menekültem vissza az Unterlindauba továbbénekelni és imádkozni... f. e.

Egy amerikai elnökjelölt zsidó programja

La Folette a bevándorlási antiszemitizmus ellen. Támogatni kell Zsidóország újjáépítését

(Washington, október 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elnökválasztás harcai közepette nagy szenzációt okozott az egyik elnökjelölt, Robert La Folette, kiáltványa a zsidókérdésben. A kiáltvány így hangzik:

„A bevándorlási kérdésben ez az álláspontom: Gazdasági okokból a bevándorlás áramát ellenőrizni alá hivatnom helyezni azonban a meghatározottabbá ellene vagyok, hogy a bevándorlási kvótáját felfelvetek határozzák meg. A bevándorlási törvény megvetlen végrehajtását nem tudom eléggé elítélni. A törvényt feltételeit revideálni kell és pedig *emberséges principumok szerint*.

Azt a kérdést intézték h szám, vajjon arra esetre, ha az Egyesült-Államok elnövévé választásának meg, felszólítanom a szon ország kormányát, ahol zsidóüldözések vannak, arra, hogy a visum-öléseket szüntessék be, továbbá vajjon felszólítom ugyanezeket a kormányokat arra, hogy tiszteletben a zsidóság kisebbségi jogait.

Erre ezt válaszolom:

Ha más országokban antiszemita visszaállítás fordulnánk elő, akkor mint elnök egyrészt az Egyesült-Államok kormányának barátságos visonyt, másrészt saját személyes befolyásomat felhasználom arra, hogy véget vessék ezeknek a visszaállításoknak és biztosítsam az illető országok zsidó népessége számára a teljes egyenlőséget.

Azt is kérdezték tőlem, mint vélekedem cionizmusról és Palesztina, mint zsidó nemzet otthonnak való újjáépítéséről. Erre ez a válaszom:

Olyan ügy ez, amely tisztára zsidó polgárok akarattól függ. Azt kell elhatározni, hogy az ő érdekeknek legjobban megfelel. Ha a zsidó közvélemény úgy hiszi, hogy Jeruzsálemet és zsidó otthont ismét fel kell építeni, akkor más emberek ezt nem akadályozhatják meg. Ha a zsidó polgároknak újjáépítési programjában segítséget lenne szükségük, akkor nekem csak örömmel szolgálni, ha rendelkezésükre állhatok.

A proklamáció nemcsak zsidó körökben, hanem az amerikai dolgozó tömegek széles rétegei között is nagy meglepetést keltett.

— Novemberben tárgyalják a tömeggyilkos bűnperét. Berlinből jelentik: Harmann tömeggyilkos ügyében az elmeorvosok szakvéleménye megérkezett a törvényszékhez. Eszerint Harmann elmebeli állapot olyan, hogy minden cselekedete felelősségre vonható. A törvényszéki tárgyalást Harmann ellen november közepén tartják meg.

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 As Uj Kelet cikkeinek utánnyomásait csak a ferrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 249 lei, félévre 410 lei, egész évre 850 lei.

Morris Rosenfeld: Nöilah

*Gyász ül a templomon, tikkadó, lihegő, tépett
 Kihunyok lassan az utolsó halotti mécsék
 Fáradt és bágyadt és sápadt az imázók rendje
 Rekedt a kántor, a bosszúsok hangja is gyenge
 Fáradság liheg az ének: sok gyerekcsajrúl
 Tíz rövid vers még, s az imakönyv végre beárul.
 Mostan az utolsó imákat küldik a zsidók az égbe
 Nihil van mindjárt, az ünnepek közel a vége
 Most a „lösdön habba” szava csattan és zendül,
 S üres a templom — az elhagyott padokon csend ül.*

*Állok a szent láda előtt és merengve szugom a szokat:
 S mi van akkor, ha már a kapuk becsukódtak? ...*
 Giszkalay János fordítása.

— **Megszűnt a temesvári „Esti Lloyd”.**
 Temesvárról jelentik: Az „Esti Lloyd” című napilap, amely a Bánág legelvezetebben megírt újságja volt, a tegnapi nappal bezárta megjelölését. Néhány hónapja önállósága alatt avatott tollu újságírókat foglalkoztatott, akik lelkesen és izléssel szolgálták a lap hasábjain a demokrácia és irásnévelészet ideáljait. Az utóbbi időben azonban a lap a mindjobban növekvő deficitel és a minden téren észlelhető pénzkrisissel nem tudott megbirkozni. A válságokon új érdekeltiségek bevonásával akarták átjutni, de ezek sem bizonyultak elég tökéreörnek a kirisz legyűzéséhez és így a Bánág egy kiváló sajtótervezéssel lett szegényebb.

— **Bűnöző-statisztika Palesztinában.** Nemrégiben újabb statisztika jelent meg Jeruzsálemben Palesztina kriminológiai viszonyairól. Eszerint az utolsó négy évben Palesztinában húszhat halálos ítéletet hoztak. Ezek között egyetlen zsidó nem volt. Palesztina különböző feyházaiban és törőneiben eadőszert emegységsszátizernyole feyenc tölti le büntetését. Ezek között **negyvenegy zsidó származású.** Ez a szám a jogerősen elítelték **három százalékát** teszi. Palesztina zsidó népessége ma hozzávetőleg **tizenkét százalék** az ott élők lakosságának.

— **Lazarovits bucsuztatja Jakobit.** A tragikus körülmények között meghalt Jakobi Dudi temetéséről írt beszámolómban tévesen azt írtuk, hogy a sir előtt a Haggibbor játékosai nevében Pollák Dani tartott bucsubeszédet. Utólag helyesbítjük a híradást, mert a megható bucsubeszédet Lazarovits Dezső tartotta meg.

— **As olaszországi diákviszonyok.** A páduai egyetemen tanuló külföldi zsidó diákok gazdasági egyesülete hivatalos átiratban a következők közlésére kérte fel az Uj Keletet: „Az a hír, hogy az új egyetemi tanévben sok külföldi zsidó diák szándékozik Páduában folytatni tanulmányait, a legkomolyabb aggodalmat keltette a diáksegélyező egyesület körében. A helyi viszonyok figyelembevételével és arra való tekintettel, hogy kisebbszámu diákok támogatására is csak nagyon szerény eszközökkel rendelkezünk, amelyek már teljesen hi vannak merítve, a komitő, egyetértésben a páduai zsidó hitűzség vezetőjével, arra kéri az Olaszországba jönni szándékozókat, hogy ne csak a páduai egyetemet érsszák el, hanem igyekezzenek más városokban is elhelyezkedni. A segélyező egyesület újabb pénzbeli támogatást képtelen előteremteni és a lakáshány is elviselhetetlen már. Az opportunitás is azt tanácsolja, hogy a már Olaszországban levő diákok se telepedjenek meg egyetlen egy városban, hanem keressek fel a többi olasz egyetemet is. Csak azok menjenek Páduába, akiknek biztosítva van a független megélhetésük, mert sem a segélyzőbizottságtól, sem a hitűzségtől semmiféle formában nem számíthatnak támogatásra.”

— **Pap Domokos és Guncser Nándor képiállítása.** Kolozsvári művészi életének jelentős eseménye lesz Guncser Nándor és Pap Domokos festőművészek gyűjteményes kiállítása, amelyet az

ismert nagytehetségű művészek a S'rada Gheorgha Baritiu (Malom utca) 5. szám alatt, az iparmúzeum II. emeleti termében rendeznek. A kiállítás október 12-én nyílik meg és 26-án záródik be. A kiállító művészek egy évi munkásságuk java termésével lépnek a nyilvánosság elé. Pap Domokos olajfestményekkel, — különösen porirait-kal, — Guncser Nándor pedig kizárólag karikatúrákkal szerepel a tárlaton.

— **Tűz a vasúti állomásnál.** Tegnap este kilenc óraker megszűnt a tűzoltóság telefonja és jelentették, hogy a vasúti állomás raktáraiban tűz ütött ki. A tűzoltóság pillanatok alatt vonult ki az állomáshoz. Időközben a rendőrséget is avizálták, ahonnan a két inspekción tizet, majd Gritta prefektus, a rendőrspektor, rendőrsparancsnok, egy szakasz lovasrendőr, egy szakasz katona és egy szakasz csendőr vonultak ki a tűz helyére. A vasúthoz érve kiderült, hogy a tűzveszedelem híre tulzolt volt. A tűz annyiból állott, hogy a raktárépületek után egy különálló telken begyulladt az állomásfőnök istállója és messziről a tűz ugylátszott, mintha a raktárépületek állásnak lángokban. A kivonult tűzoltók néhány perc alatt teljesen lokalizálták a tüzet. A kár jelentéktelen. A tűz valószínűleg egy eldobott cigarettától keletkezett.

* **Purgo,** — enyhe kellemes hashajtó.
 — **Elfogták a bialystoki pogromhőst.** Mazevic, Bialystok egykori rendőrfőnöke azzal tette magát hírhedtté, hogy cári rendeletre pogromokat rendezett a zsidóság ellen. Ezt az urat most egy rigai jelentés szerint Nisni Novgorodban letartóztatták. Mazevicost az utóan fejlesmerték és minthogy több Bialystokból származó zsidó, aki hozzátartozóját veszítette a pogrom alkalmával, határozottsággal ráismert a pogromhősre, lefogták és legközelebb bíróság elé állítják.

— **Nagyszabású csalás a bécsi postatakarékpénztárnál.** Bécsből jelentik: Az itteni postatakarékpénztár igazgatósága nagyarányu csalást fedezett föl. Áprilistól július közepéig nyolc csekk-számlát nyitattott egy szőlőműves társaság, természetesen idegen névre. Az ilyen módon megszerzett csekkönyveket, könyvelési hivonatokat és a takarékpénztár elszámolási iverit a szőlőművesek nagyobb összegekre meghamisították. E hamisítványokkal dolgoztak bizéshény kereskedőkkel és gyárosokkal, akik akkor jöttek rá a csalásra, amikor a postatakarékpénztárnál megtudták, hogy a nagy összegek papirosohira csak elenyésősen kis fedezet áll rendelkezésre. Időközben azonban maga a postatakarékpénztár is buntalt a sikerült hamisítványokra többmillió osztrák koronát. Az addigi kár hozzávetőleg 740 millió osztrák korona. Az igazgatóság a csalók nyomonvesztőjének tízmillió jutalmat helyezett kiállításra.

* **Ügyvédi hír.** Dr. Vasile Caba ügyvéd és dr. Romulus Fersigan id. ügyvéd a Calea Victoriei 27. szám alatt levő ügyvédi irodát Berde Mózes utca 2. szám alá (I em 10) helyezték át.

— **Egy CFR. tisztviselő szélhámosaságai.** A kolozsvári rendőrséghez nap-nap után érkeznek a feljelentések az egyik CFR. tisztviselő. Mayer Berta ellen. A legutóbbi feljelentést **Jakab Simonné** adta be ellene, akitől nyolczáz lej pénzt csalt ki és a pénz visszatérítését megtagadta. Jakabné feljelentésén kívül még hét-nyolc másik jelentés is van a rendőrség birtokában Mayer Berta ellen, aki a hivatalfőnökötől kezdve a legutóbbi szolgáláig mindenkinek kisebb-nagyobb összeggel tartozik. A szélhámos tisztviselő ellen beadott feljelentések eddig több mint tizenöt ezer lejről szólnak. Mayer Berta a feljelentések özöne elől megezőkött, magával vive a becsapott emberek pénzét is.

— **Egyévi börtönrre ítélték, mert nem vágta le gazdáját a kötélről.** Budapestről jelentik: Megirtuk annakidején, hogy Márffy Béla somogy megyei földirtokos ki akarta próbálni, hogy milyen érzés az, ha valaki felakasztja magát. Megbeszélte inasával, Német Sándorral, hogy az ajtófélfára felakasztja magát és inasa majd kellő időben levágja. Az inas azonban hagyta, hogy gazdája a kötélre megfulladjon és csak másnap ment be gazdája szobájába. A szoba asztalára kikészített negyven ezer koro át ellopta, azután fellármázta a lázat azzal, hogy gazdája öngyilkos lett. A budapesti törvényszék tegnap tárgyalta az ügyet. A tanvallomások alapján a törvényszék Német Sándort egyrendbeli lopás és gondatlanságból okozott emberölés miatt egyévi börtönrre és három évi jogvesztésre ítélte. Ugy az ügyész, mint az elítelt felebbezték.

— **Amikor a sajtófőnök ur mulat.** Bécsből jelentik: Az elmúlt napokban Boros Sándor, az itteni magyar költés sajtófőnöke harmadmagával egy barban mulatott. Amikor a számla kifizetésére került a sor, Boros és a fizetőpincér között differenciák támadtak. A szóváltás hevében Boros antiszemita kifakadásokra ragadtatta el magát, de a barban lévő heves tiltakozására elhaltatott. Az ittas ember később ugylátszik nem tudta elviselni lehurrogtatását, revolvert rántott és a bartuajdonosnak támadt. A vendégek erre egyöntetűen lefogták a sajtófőnököt, elvették fegyverét és rendőrségre juttatták.

— **Kiplakatirozott szerelmespárok.** Budapestről jelentik: Kalocsa városat a mult hét végén egy különös plakát hozta lázas izgalmaba. Szombatról vasárnapra virradó éjjel a város főutovonlain több ház falára tiokban nagy plakátokat ragasztottak ki. A nyomtatott fairagszokton ismeretlen szerző tudtára adja a nagy nyilvánosságunk, hogy a városban milyen viszonyok köttettek és kíméletlenül sorolja fel névszerint azokat a férfiakat és hölyeket, akik egymással barátságban állnak. A plakát felekezeti különbség nélkül állította pllen-gérré Kalocsa közéleti férfait, több ker-skedőt, ismeretebb városi polgárokat és a korzó szerepét. A rendőrség azonnal eltávolította a házak falairól a családi békét bontó plakátokat és nyorozást indított a plakát szerzőjének, készítőjének és terjesztőjének kiderítésére.

— **Véresre pofoztak egy hírhedt britanniást.** Budapestről jelentik: Vasárnap hajnalban véres verekedés volt az Andrássy-uti Ausztria kávéházban. A kávéház, amely az artisták záróramentes kávéháza, reggel hat óra felé tele volt vendégekkel, minden asztal el volt foglalva, amikor végigment a terem Papp József, az atlétafermetű hírhedt britanniás Amikor végighaladt a kávéház termén jobbra balra nézegetett, hangoz meggyezéseket tett: „Mi az, már itt is zsidók vannak?” A terem végén leült egy asztalhoz. A szomszéd asztalnál Stera József és Stern Jenő zsidó sofförök ültek. A sofförök előbb szép szóval kérélték Papp Józsefet, majd mikor a britanniás vezér tovább folytatta hangoz piszkolódásait, az egyik Stern telállt az asztaltól és arculatötte Papp Józsefet. Papp, amikor felocsudott a pofontól flugrott és támadó állásba helyezkedett, de akkor már kapta a második pontot a másik Stern futól. Papp József mellbe ütötte az egyik Stera fut, mire a két testvér a szó szoros értelmében véres e pofozta Papp Józsefet. A verekedés után egy rendőrorjárat leigazolta a verekedőket. A két Stern-testvér elhagyta a kávéházat, Papp szontan este hat óráig ott maradt a kávéházban, mert anyira össze volt verve, hogy szőgyelt az utcára menni.

ohall, vulgo Synago-
 sámesz a foglalko-
 rak közül sz egyik
 z emelvényre és hát-
 felni, majd beszélni
 — szuga a szom-
 on csodálkoztam, mert
 tal imádkozott elő-
 hogy ezzel szemben a
 a prédikálni, de ebben
 az ugyan a templom
 ája miatt: egy szót
 n ki, hogy németül
 megyek, fel is kel-
 itam, de előbb még
 okás templomszolgá-
 gy hol van itt a buf-
 vágott és csak annyit
 komme!
 get is akartam tenni,
 plomi gondokhoz vé-
 pojtos zsinór volt ki-
 ó alatt senki se ki,
 lassan vettem fel a
 am ki, de még elég
 meghalljam, ahogy
 ajába felülve, sofför-
 urant,
 mennyit elviselhettem,
 Unterlindanba tovább
 f. e.

elnökjelölt
gramja
 diási antiszemitaizmus
 doország ujjaépitésé-
 . Az Uj Kelet tudósító
 harcai közepette nagy
 elnökjelölt, Robert La-
 kérdéssten. A kiállítá-
 ben ez az álláspontom
 donlás éramát ellenőrzé-
 ban a leghatározottabban
 ándorlis kvótáját faj-
 bevándorlási törvény-
 a tudon eléggé elítél-
 leálni kell és pedig em-
 nt.
 h zám, vajjon arra a
 nok elnöbévé választ-
 azon ország kormányai-
 , arra, hogy a viszo-
 ábbá vajjon felezőitom-
 t arra, hogy tart-
 bbsegi jogait.

antiszemita visszafelé-
 pint elnök egyrészt a
 ának barátságos viszo-
 mélyes befolyásomat
 véget vessen ezektől
 stsam az illető orsz-
 amara a teljes egyen-
 , mint vélekedem
 na, mint zsidó nemz-
 ről Erre ez a válaszo-
 tsztára zsidó polgárt-
 et kell elhatározni a
 n megfelel. Ha a zsi-
 egy Jeruzsálemet és
 l építeni, akkor más
 ják meg. Ha a zsi-
 rogramjában segítsé-
 kem csak örömmelre
 tre állhatok.”
 zsidó körökben, han-
 ek széles rétegei kö-
 tt.

rgyalják a tömeggy-
 elentik: Harmann to-
 osok szakvéleménye m-
 Eszerint Harmann el-
 y minden cselekedete-
 rnyezéki tárgyalást H-
 zepén tartják meg.

Nagy
harisnyavásár
 mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya min- den színben lei	25
F lohr-harisnya minden színben lei	53
M uszlin harisnya divat- színben lei	69
C érna-muszlin minden színben lei	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben lei	125

BLATT
FÖTÉR 13
 Divatkoztyukben és kötöttárnyban oriasni választék!
 A legjobb harisnyak csak BLATT-nál kaphatók

Szőrme és fonalfestés!
 Ösziruhákat és bármilyen kelmét a legjobban fest és tisztít
"KRISTÁLY" KELMEFESTŐ-GYÁR
 Telefon 500
CLUJ
 Telefon 500
Szőrme és fonalfestés!

Kallotta-e

hogya

LA CORSO

Eugen Landesmann
selyem-, szövet- és vászon-áruházban
Cluj, Piața Unirei (rőter) 17.

**Az összes raktáron
levő cikkek rendki-
vül leszállított árban
árusítatnak!**

Női és férfi szövetek
Plüssök, biberek
Raglán- és kabát-
szövetkülönlegességek.
Ruha- és kalap-bársonyok,
Schroli vásznak, damasztok
Paplan-cloziek, casmirek,
Ing- és ruha-zephirek.

Ruha- és bélés-selyem különlegességek!

Nagy maradékvásár!

Jön az ősz

Mindenkinek szüksége van
őszi és téli ruhára és ka-
bátira. Sok pénzt takarít
meg ha ruhaszükségletét az

URANIA

áruházban

széri be.

Reklamárak:

- Egy jó minőségű gumikabát..... lej 870
- Kétoldalt viselhető fregoli kabát 2200
- Egy férfi kitűnő szabású angol öltöny 1700
- Egy egész finom tiszta gyapju öltöny 2250
- Egy jobb minőségű férfi double felöltő 1700
- Egy férfi felöltő, tiszta gyapju kelméből .. 2400
- Egy hosszú fekete férfi téli kabát, jó minő-
ségű posztótól..... 2150
- Egy télikabát elsőrangú kelméből 2450
- Egy nőikabát finom posztótól v. velourból 2200
- Egy szőrmézett, végig bélelt télikabát 3500
- Siberette plüss, sáll plüss bundák..... 5000

Női kabátkelmék: nygmint coachmen, velour
de lame biberette és szill plüssökben a leg-
nagyobb választék mélyen leszállított, mintá-
vásári árak mellett árusítatnak.

Sirocco 166

KÖZGAZDASÁG

Jugoszláviában sem fizet az állam. Szabadkáról jelentik: A szabadkai Ferrum vasgyárral szemben fennálló szerződését az állam megszüntette és egyben megtagadta a Ferrumnak járó 18 milliónyi összeg kifizetését. Emiatt a Ferrum vasgyár kénytelen volt a napokban a vagonjavító telepről kilencszáz munkát elbocsátani és több tisztviselőnek is felmondott. A pénzügyi nehézségek miatt a gyár vezetését egy háromtagú direktórium vette át.

Megnyit az újvidéki értéktőzsde. Újvidékről jelentik: Szombaton nyit meg a noviszadi értéktőzsde. A megnyitáson a bankemberek és tőzsdetársak nagy számban jelentek meg. Az első napon is már ólások üzletkötések történtek.

Csehszlovákia várnkedvezményben részesíti a speciális gépeket. Prágából jelentik: A kormány megkezdte készülni azoknak a gépeknek behozatali vámjait, melyeket Csehszlovákiában nem gyártanak és amelyekre a belföldön szükség van.

Részvénytársaság nyerstermék aukció rendezésére. E yik kolozsvári közgazd. sági hetilap arról ad hírt, hogy a nyeborszákmái érdekeltségek egy nagy kolozsvári aukció-részvénytársaság alakítására több pénzintézetrel tárgyalásokat folytatnak. A közeli időben megalakítandó részvénytársaságban a nyerstermékbeszerezők, a termelők és alapító bankok egyenként egyharmad részben vevnének részt. Az alaptőke 10 millió lejten van előirányozva, mely tízezer darab ezer lej névértékű részvény kibocsátása útján biztosították.

A mai valutapiac

A mai napon is folytatódott a laryhaság és üzletkötés csak elvétve történt. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 385-388, magyar korona 415-420, cseh korona 540-550, svájci frank 35 50-35 65, dollár 176 00-180, francia frank 9 80-9 90, font sterling 825-835, olasz lira 8 20-8 30.

Valutapiac október 7-én:

Bukarest. Devizák: Páris 980, Berlin - London 822, Newyork 182 00, Róma 812, Zürich 35 60, Bécs 26 80, Prága 550, Budapest -

Bukarest. Valuták: Napolcon 740 00, márka 48, leva 130, török lira 105, font sterling 230, francia frank 1010, svájci frank 36 00, olasz lira 840, drachma 360, dinár 260 00, dollár 183 00, lengyel marka 35 00, osztrák korona 27 50, magyar korona 25 00, cseh korona 545.

Zürich. Nyitás-Zárás: Berlin 124 50-124 50, Amsterdam 202 00-202 00, Newyork 52 50-52 50, London 3229 50-3229 50, Páris 2740-2740, Milano 2280 00-2280, Prága 1557 50-1557 50, Budapest 88 00-88 00, Belgrád 742 00-742 00, Bukarest 272 50-277 50, Varsó 100 00-100 00, Bécs 73 75-73 75.

A bécsi marhavásár. (A Saborsky és Fiai cég jelentése.) Felhajtás volt 3456 darab; ezek között 364 darab román. Prima áru 500 koronával, egyebek 1000 koronával olcsóbbak.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönyeim: Saborskysöhne
Wien - Élőállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. - Huskiküldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

Lloyd 2947

Arany Ezüst

legszebb kivitelben órák legújá-nyosabban

Ajándék- és diszmutárgyak dús választékban.

Fenyő és Braunfeld

Királyi udvari szállítók

világvárosi ékszerüzletében kaphatók.
Cluj, Piața Unirei No. 15.

Telefon interurbán: 643.

A nagyváradi Lőblé-szeszgyár kény-szeregyezségének részletei. Nagyváradról jelentik: A mai súlyos gazdasági viszonyok között is megdöbbentő körülmények között történt a Lőblé-féle szeszgyár kényszerregeyezezi kérelme. A kény-szeregyezségi eljárás megindításának kérése főleg azért hatott a szenzáció erejével a gyár részéről, mert a gyárnak 57 millió lej vagyonával szemben mindössze 22 és fél millió lej adóssága van. A passzívákat az utóbbi három év veszteségei és az a körülmény oacsta, hogy a szeszgyár malomüzem-mel is bővült, nyilván azon hir hatása alatt, hogy az állam a szeszgyártást állami monopóliumná ké-szül átalakítani. Mikor a malomüzlet már megkez-dette volna üzemét, egy türelmetlen hitelező jelent-kezett, aki nem volt tovább hajlandó várakozni. Ezért volt kénytelen a cég a kényszerregeyezezi eljárás megindítását kérni, nehogy től bi hitelezőire hátrányok származzanak. A cég a törvényezőkhöz beadott kérelmében kifejti, hogy minden hitelezője meg fogja kapni követelését teljes egészében, ezen-telül az összes kamatozat és költségeket. Az adós cég tartozása egynegyed részének kifizetését a hó végére, 1926 december 31 re pedig az utolsó 25 százalék kifizetését jelenti be.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Ismerős, Satumare. A kérdéses tanfolyam Leip-zigban van, de csak olyanokat vesznek fel, akik a szakmát már kibiználták és továbbképezni akarják magukat. A tanfolyam hat hétig tart.

S. Márton, Braşov. Chalucokat kiképző telep van Kiseneyben és Csernovitzban. Az erdélyi cha-lucotthon még csak az előkészítés stádiumában van. Bővebb felvilágosításért forduljon az Erdélyrészi Palesztina-hivatalhoz (Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48)

P. J. M. A kérdézet cím: Cluj, Strada Memo-randului 8.

W. Salamon, Satumare. Közéleti cím nem szükséges.

Cóje, Cari-Mari. Cikket, min hogy elvesztette már aktualitását, nem használhatjuk fel. Minden-estre különös kijelentés egy szélsőségesen ortodox rabbitól, hogy inkább egyik va aki se támaszt és szegje meg a szombatot, minsem Keren K. jemet-perselyt tartson a házában és Palesztina földjének megvilágására adakozzék. Egészen bizonyos, hogy Brach Saul ilyen program mellett me, lehetősön sok hívet szerez majd magának Kassán és a zsidóság meg lesz mentve.

B. Jakab, Oradeamare. Forduljon valamelyik gyermekorvoshoz.

W. Eliás, Cehul-Silvaniei. Forduljon levélben a Zsidó Nemzeti Szövetséghez (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48)

VIII. Deva. Felvilágosításért forduljon a követ-kező címre: Associazione Economica degli Studenti Ebrei Straineri a Padova, Via San Martino e Solf rino 5.

Palesztináért alkcsedő csoport. Levélket áttet-tük a Palesztina-hivatalhoz, amely részletesen vis-laszolni fog érdeklődésükre.

Siessen

az AU PRINTEMPS-céghez
Sr. Memorandului (v. Unió-
ntca) 11., ahol a raktáron
levő összes

gyapju-
szövetek

a cipőkhöz hasonló, mé-
lyen leszállított árakon
lesznek elárusítva.

Saját érdekében!

SPORT

Csütörtökön játszó le az elmaradt mérkőzéseket

Az intézőbizottság tegnap este ülést tartott és értesülésünk szerint úgy határozott, hogy az őszi bajnoki szezon első fordulójának elmaradt mérkőzéseit csütörtökön délután kell lejátszani.

Az intézőbizottság határozatára vonatkozólag tegnap délelőtti kérdést intéztük Popescu Junon intézőbizottsági taghoz, aki a következőket mondotta:

— Minket a kérdés elintézésénél az a szempont vezet, hogy az egyletek az anyagiak tekintetében ne szenvedjenek károsodást. Utána fogunk nézni s ha kapunk alkalmas ünnepséget, akkor az elmaradt mérkőzéseket erre a napra fogjuk kitűzni. Ha azonban megfelelő nap nem áll rendelkezésünkre, úgy kénytelenek leszünk az egyleteket kötelezni arra, hogy az elmaradt mérkőzéseket csütörtök délután lejátszák. A Haggibtor—KMTE mérkőzés, amely a Jakobi Dudi halála miatt maradt el, a Comitetul Regionalhoz tartozik és így ebben a kérdésben a Comitetul Regional csütörtök esti ülése fog határozni.

Vasárnapi külföldi eredmények. Bécs Admira—Slovan 3:0 (0:0). Amateura—Vienna 2:1 (1:1). Simmering—Rapid 5:4 (2:1). Wacker—VSC 1:1 (1:0).

Csernov.iz. Makkabi—Dragos Voda 1:1.

Német-francia sportérinkezés. Berlinből jelentik: Hosszas tárgyalások után a két ország futballvezetősége között megegyezés jött létre, mely szerint felvezeti a sportérinkezést és az első mérkőzést francia területen rendezik meg. A határozat szerint november másodikán az IFC Freiburg nagyszerni futballcsapatát egy strassburgi csapat az ASC látja vendégül. A mérkőzés elé nagy várakozással tekintenek.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Szerda: A mézeskalács. (Bérlétszűnet. Sorozat 73)
Csütörtök: Traviata (Léva Janka, Szabó Zoltán és Takács Mihály főlépésével. Rendes helyárral. Premiére-bérlét 8. szám. Sorozatszám 74)
Péntek: A mézeskalács. (Operettejüdség 6-odszor. Bérlétszűnetben. Sorozat 75)
Szombat d. u. fél 4-kor: Sulamith. (Mérésékelt helyárral. Sorozat 76)
Szombat este 8-kor: Férjek iskolája (A Mollére cyklus első estje. Ligeti József és balletművendékek közreműködésével. Napi bérlét 17 szám A. Sorozat 77.)
Vasárnap délután 3/2-kor: A proletárok (Az új magyar drámák sorozatának hrmadik előadása. Szentgyörgyi István főlépésével, mérsékelt helyárral. Sorozat 78.)
Vasárnap este 8-kor: A vörös malom (13 adszor, rendes helyárral, bérlétszűnetben. Sorozat 79.)
Hétfő: Szent Péter esernyője (Ujdság. először. Premiére-bérlét 9 szám. Sorozat 80)
Kedd: Szent Péter esernyője (Ujdság. 2-odszor. Napi bérlét 18. szám B. Sorozat 81)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Szerda, október 8. Premier. Az orkán szárnyán. A felbőszült természet drámája, 11 felvonásban, Lottie Blair Parker népszerű írása után. Rendezte a híres amerikai rendező D. W. Griffith. Főszerepben Lillian Gish. A cselekvés a Niagara vízesésénél történik.

Urania Mozgó. Szerda, október 8. Cosmopolis. Széles és bűnügyi filmregény 9 felvonásban. Paul Bourget regénye után. Főszerepben Elena Lunda és Alberto Capozzi.

Apollo-Mozgó. Szerda, október 8. Ausztráliai menyasszony. Kacagató vígjáték, 6 felvonásban. Főszerepben a világ legjobb komikusai: Patt és Pattachon.

A Központi Bárhoz minden este Maklewa
és még 20 elsőrendű számból álló műsor.

Főtisztviselőt keresünk
ki a román, német és magyar nyelvben perfekt. Ajánlatok „Komoly munkaerő” jellegre Cluj. Postafiók 127. küldendők.

PRONIRDETÉSEK

Magyarul kiadott egy sor új, vastag betűvel 6.- lejt. Legjobb minőségű 10 lej. Aláírási díj 80% kedvezmény

Perfekt gyors- és gépirónó azonnali belépésre állást keres. Leveleket „Elsőrendű munkaerő” jellegén a kiadó továbbítja.

Kereskedelmi érettségivel, román, német és magyar nyelvtudással állást keres — lehetőleg fás szakmánál, leszerelt fiatalember. Cím a kiadóban. 7947

Angol nyelvmester, egyetemi végzettséggel, 3 hónapi kurzus alatt angolul beszélni és írni megtanít. Értekezés: Calea Motilor 58, este 8 ó. után. 7937

HUNWALD
Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszoló és tükrögyár. Táblatüveg raktár és üvegozósi vállalat. Hibás tükrök újrafonosorozása 1700

Azonnal átadó rendkívül kedvező feltétellel, más foglalkozás miatt — Bodega italmérésével, vendégszoba és szoba-konyha lakás, udvar, tekepálya mellékhelyiségekkel, Kolozsvár külterületén gyárak mellett. Cím a kiadóban. 7951

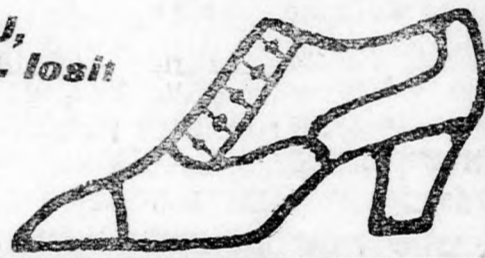
Keresek fiatal szakképzett paplan-készítő nőt és egy fiatal szakképzett kárpitos segédet teljes ellátással. Ajánlatok Indig Lipót kárpitos és paplan-készítő, Petroseni, küldendők. 7950

Magas lelépéssel keresek kétszoba-konyhás, fürdőszobás belvárosi vagy attól nem messze levő lakást. Értekezni d. u. 2-4-ig Imperial hírlapirodában, Str. Reg. Maria 12. (Bejárati Minorita-u. felől).

RÓTH cipősz

CLUJ, Str. St. O. Iosii

volt Széputó

Legjobb harisnya kaphat

SÁNDOR TESTVÉREK
kötött, szövött rövidáru házban, G. Regele Ferdinand 13. Nagy választékban érkeztek perzsa, szmírna és jumper fonalak. Női, férfi és gyermek-harisnya nagy választék. Nagy választék férfi fehérneműekben. Legolcsóbb bevásárlási forrás. Sirocco 84

Die weltbekannte

אחרונים לולבים והדסים Exportfirma

HERMAN RATH, TRIEST.

welcher schon mehr als 40 Jahre von die Griechische und Palaestinaer אחרונים Produzenten in Triest ein Commissionslager besitzt,

eröffnete in Bucarest — Hotel Regina

einen Engroslager von

אחרונים מוכרים לולבים גרענע בארדינעראר און און גרענע

געוועלדע ון און געוועלדע טראקקען וואס

Anfragen sind zu richten an seinen Sohn

Kommt von Jom Kippur nach Cluj und Oradea-

Mare, nach Jom Kippur nach Satu-Mare mit vorzüglicher Waare.

Josef Rath, — Bucarest,

Casa Postala

STR. AULUI, VRAM JANCU (volt Petöfi-u. 3) Telefon: 4-82.

Gyárt: evőeszközöket, szervizeket, dísztárgyakat stb. Csak viszonteladónak! Ezüstöt (törmeleket is) a legmagasabb napiáron vesz. Ugyanott tanulólányok felvétetnek.

Páris Lyon Zürichi

bevásárlási utamról visszaérkeztem és tudomására adom a t. vevőközönségnek, hogy az

őszi és téli divatujdonságok

sima és kockás szövetek, himalayposztók és velourok, mintás marocceinek, brocatok, plüssök, bársorogok, carakülok

a legnagyobb választékban raktárra érkeztek,

férfiszövetek

antik és modern butorkelmék nagy választékban. Az alanti olcsó árakra külön is felhívom a t. vevőközönség figyelmét:

- 1 m. ruhaszövet . . . lej 29
- 1 m. fani (jó mosó) . . . lej 29
- 1 m. vászon . . . lej 29
- 1 m. férfiszövet [140 cm.] . lej 195

Tisztelettel:

Szabó Jenő

divatkülönlegességek nagyáruháza
C. Regele Ferdinand 5.

Telef. 4-79 **CLUJ** Telef. 4-79

נתיבה ונתימה טובה Boldog ujévet kívánunk

Összes rokonainknak, barátainknak, ismerőseinknek és üzletfeleinknek:

Braşov-Brassó

Goldstein Mór, Sole Dávid, Farkas Nándor, Sole Izidor, Weiss Miklós, Brüder Mór, Fenyvesi Lajos, özv. Erdős Sándor, Szegő Árpád, Springer Mózes, Einsig Bernát, Schauer Ernő, Révész Ignác, Bernhard Dezső, Weiss Ármin, Gál Béla, Klein Géza, Berger Nándor.

Baiamare-Nagybánya

Kornreich Manóné, Mózes Márton, Herskovits Izidor, Vértes Adolf.

Alvata

Berkovits Albert és családja

Brad

Winkler Lajos, Berkovits Hermann, Fischer Sándor, Kugel Sándor, Goldstein Simon.

Ruscova

Katz Bernát.

Sighişoara

Aviva Hitachdut és összes Aviva csoportoknak, Fried-cég, Dr. Fried József és neje.

Miercureaniraj

Kertész Dezső

Jucul de sus

Pál József és Szalovecz Ferenc

Nasaud

Dr. Brecher József, Edelstein Hermann.

Tradam

Boruch Dezső, Fuchs Riza.

Reghinu'sásesc

Frank Hermann, Liszauer Mór, Herschdorfer Aron és családja.

Petelea

Weiss József, Jospovics Hermann,

Uioară

Boruch Izsó.

Lugoj

Epstein Márton, Neumann Hugó és neje, Deutsch Béla, Neumann Miksa és neje, Neumann Ármin és neje, Deutsch István, Dreichlinger János, Popper Ernő, Gross Aladár, Csamperlik Lajos, dr. Pollák Izidor és neje, dr. Deutsch Mór, Izrael Manó.

Brates

Ples Géza és családja, Schwartz Miklós K. K. L. bizto, özv. Hirschfeld Adolfné, Becker Henrick és családja, Lindenfeld Imre.

Sibiu

Sonderling Egon, dr. Antal Sándor, Friedmann Hermann, Glück Gusztáv, Ferenc Reska, Kovács Izsó, Grünfeld Mór, Weiss Mór, Leboelter Ferenc, Hermann Hermann, Weisberger M., Goldberger Imre, Rieger Arthur, Benedek Henrick, H. Kohn & Co.

Târgu-Mureş

Grün Mór, festő.

Seeni

Aviva „Rachel“, Ketz Etelka, Markovits Lázár kereskedő.

Diciosánmartin

Vértes Albert, Kasztner család, Rosenfeld Chaim, Goldstein Lajos, Schönberg Móze, Vértes Ákos, Kálmán Bernát, Ifj. Schwartz Mór, Idb. Weiss Dávid, Salmon és Neufeld.

Satumare

Haupt Jenő.

Reteag

Legmann Henrick, Löwinger Emil, Kepes Dezső, Legmann Izrael barissziabus, Farkas Hermann.

Kiskaján

Stern Jakab.

Topliţa

Ujhelly Dezső, Bermann Samu.

Borgóprund

Scharfstein Hermann és neje, Káhn Simon dentist, Rubinstein Dávid és neje, Weissmann Mayer és neje, Lehr Israel és családja, Kármol Hermann és családja.

Şimleul-Silvaniei

Dr. Sámuel Vilmos és családja, dr. Rosenberg Zoltán és családja, Fényes Emáuel, dr. Milicser József és neje, Sámuel Lázár és családja, Sámuel Sándor és neje, Milicser Lajos és családja, Fried Antalné, dr. Fried Vilmos és neje, Brod Ferenc és neje, Binder József és családja, Rosenberg Mór és neje, Krell Izák és családja, Schwartz Mór és családja, dr. Gál Jenő és neje, Binder Kálmán és családja, Stern Adolf és családja, Frankovits Ignác és családja.

Sighet

Mendelovits Jenő, Feig Rózsika és Szmuk Salamon, Deutsch Antal, Friedmann Sie Hersch, Davidovits Sámuel, Lichtenstein Hillel, Krausz Miklós, Herskovits Ábrahám, Kratz Adolf, dr. Fried Ábrahám, Szabó Imre, Fisch Lázár és családja, Grün I. Boruchné, Traub Jerő, Csik Testvérek, Fuchs Izidor, Apsan Hermann, Simsovits Izrael, Kallos Dezső, Wieder Hermann, Mendelovits Izák, Eisikovits Hermann, Darvas Ármin, Roóz Salamon, Maged Osias, Pollak Ferenc, Schwimmer Vilmos, Grünfeld Jakab, dr. Klein Arthur, Feldmann Bernát, Vágó Andor és neje, Müller Antal, Káhn József Léb, Krats Mózes, Grünfeld Salamon és Traubkats Salamon, Ring Lipót kefégyáros, Nord likörgyár, Rosenberg és Markovits.

יוסף שמעון מנהל לשכת הקרן קימת לישראל
במנהלעט מברך את כל נדיבי עירו הנודנים
לקקל בשנה טובה ומאושרת. שנה שזכו בו
לבנות ביתם על הררי ציון ירושלים.

Cluj

Özv. Grünfeld Mayerné és családja, Fränkel Emanuel.

Tapu

Langel Jakab körjegyző.

Oradea-Mare

Grossmann Jenő műszaki kereskedő, Goldstein Vilmos, Z. M., dr. Pogány Gyula ügyvéd, ifj. Sonnenfeld József disznókereskedő.

Piski

Steiner és Gidaly

Pui

Rafael Mór, Ábrahám Ignác

Huedin

Kohn B. Dezső

MEZEI GÉZA

Heimlich és Lusztig cég képviselője

Cluj

Weiss Gyula

Cluj

Illés Albert

Desna

Dr. Ligeti Sándor

Diciosánmartin

Lupu Gusztáv

Diciosánmartin

Farkas Lajos

Braşov

Fischer Farkas és családja

Brad

Phönix r. t.

Baiamare

Markovits Testvérek

Surduc

Márk Ábrahám

a „Grand“ kávéház tulajdonosa
Reghinulsasesc

Első Szászrégeni Turógyár

Szidon József

Lugoj

Kármán Emáuel

Lugoj

Mersing & Lessl

Sibiu

Máramarosi Szeszfinomító, Rum- és
Likörgyár R.-T.

SIGHET

LUCA P. NICULESCU
máramarosszigeti fiókja kíván boldog ujévet
tisztelt vevőinek

Kaufmann József

Sighet

Paneth Illés Dej

B. U. É. K.

Schäffer Lipót

Petrozsény

B. U. É. K.

Farkas Izsó urnak, a Franco-Romana vezérigazgatójának
Róza Ignác urnak, a Franco-Romana vezérigazgatójának
Hegedűs Antal urnak, a Franco-Romana vezérigazgatójának
valamint összes jóbarátainak és ismerőseinek

Sámuel Mátyás
Déva.

B. U. É. K.

Rossmann M. Léb

Iclodul-Mare

B. u. é. k.

Salamon Ernő gipszgyári igazgató

Huedin

Wiesel Jenő Arad

boldog ujesztendőt kíván rokonainak és jó zsidó
ismerőseinek